

ĐÓNG GÓP MỚI CỦA LUẬN ÁN

Tên luận án: Nghiên cứu thành phần hóa học và tác dụng sinh học của cây gổi hạc (*Leea rubra* Blume ex Spreng., họ Leeaceae).

Chuyên ngành: Dược học cổ truyền;

Mã số: 62 72 04 06

Tên tác giả: Nguyễn Thị Phương

Họ và tên cán bộ hướng dẫn khoa học:

1. PGS.TSKH. Nguyễn Minh Khởi
2. PGS.TS. Phương Thiện Thương

Cơ sở đào tạo: Viện Dược liệu

Tóm tắt những đóng góp mới của Luận án

1. Về thực vật học

- Đã mô tả đặc điểm thực vật một cách chi tiết, lần đầu tiên có dữ liệu về phân tích hoa, quả, lá, hạt và đặc điểm vi học lá, thân, rễ của cây Gổi hạc.

2. Về hóa học

- 10 hợp chất lần đầu tiên phân lập được được từ chi *Leea*: europetin-3-*O*- α -L-rhamnopyranosid, rhamnetin-3-*O*- α -L-rhamnopyranosid, juglanin, artabotrysid B, arctiin, acid maslinic, lup-20(29)-en-3 β ,6 α -diol, huzhangosid D, stigmast-4-en-3,6-dion, goniothalamine.

- 18 chất lần đầu tiên được phân lập từ loài *Leea rubra* gồm: kaempferol, quercetin, europetin-3-*O*- α -L-rhamnopyranosid, rhamnetin-3-*O*- α -L-rhamnopyranosid, juglanin, artabotrysid B, acid protocatechuic, arctiin, β -sitosterol, daucosterol, acid ursolic, acid oleanolic, acid maslinic, β -amyrin và huzhangosid D.

Các kết quả nghiên cứu cho thấy, thành phần hóa học trong của cây Gổi hạc rất đa dạng. Các hợp chất thuộc nhiều nhóm khác nhau. Hai nhóm hoạt chất chính có trong cây Gổi hạc là flavonoid (07 hợp chất) và triterpenoid (05 hợp chất).

- Định lượng thành phần chính là acid gallic trong rễ, thân Gổi hạc (hàm lượng là 0,236 % và 0,116 %) ; định lượng đồng thời acid gallic và europetin-3-*O*- α -L-rhamnopyranosid trong lá Gổi hạc (hàm lượng lần lượt là 0,142 % và 0,097 %) bằng

HPLC.

3. Về tác dụng sinh học

- Lần đầu tiên tác dụng chữa các chứng viêm, đau theo kinh nghiệm dân gian của rễ Gối hạc được chứng minh trên thực nghiệm. Luận án cũng đã chứng minh lá Gối hạc có những tác dụng kể trên và có phần tốt hơn rễ, mở ra hướng nghiên cứu mới cho việc sử dụng lá thay thế rễ, góp phần khai thác bền vững dược liệu Gối hạc.

- Đã bước đầu chứng minh được cơ chế tác dụng của dược liệu Gối hạc thông qua con đường ức chế enzym liên quan đến viêm là xanthin oxidase (XO), lipoxygenase (LO) và cyclooxygenase (COX). Nghiên cứu này cũng đã phân lập được các hợp chất từ dược liệu và đã được chứng minh có tác dụng giảm đau, chống viêm (acid gallic, các flavonoid, acid maslinic...).

- Thăm dò và xác định được tác dụng ức chế enzym protease HIV-1 của cao chiết ethanol toàn phần và phân đoạn từ lá, thân, rễ cây Gối hạc và hợp chất lup-20(29)-en-3 β ,6 α -diol phân lập từ thân Gối hạc.

Luận án cung cấp những thông tin ban đầu và định hướng tiếp tục nghiên cứu cơ bản và ứng dụng với dược liệu này.

Hà Nội, ngày 15 tháng 05 năm 2017

TẬP THỂ CÁN BỘ HƯỚNG DẪN

NGHIÊN CỨU SINH

PGS.TSKH. Nguyễn Minh Khởi

ThS. Nguyễn Thị Phương

PGS.TS. Phương Thiện Thương